

Берназ В.Д.

*доктор юридичних наук, проректор з наукової діяльності та міжнародним зв'язкам
МГУ (Одеса), заслужений діяч науки і техніки України, професор,
член-кореспондент НАПрН України,*

СТРАТЕГІЧНІ РЕСУРСИ РОЗКРИТТЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

Виявлення, припинення, запобігання, розкриття та розслідування сучасних злочинів потребує значних ресурсів. Згідно з Новим тлумачним словником української мови «Ресурс - запаси чого-небудь, які можна використати в разі потреби. Засіб, можливість, якими можна скористатися в разі необхідності» (Новий тлумачний словник української мови у трьох томах.-Том 3,- видання друге, виправлене.-Укладачі: Василь Яременко, Оксана Сліпушко.-К.-Вид-во «АКОШТ».-2001,-862 с.)

Не дивлячись на те, що зазначені вище напрями професійної діяльності являються ресурсозатратними, в процесі яких завжди приймають участь багато посадових осіб, представників громадських організацій, населення, витрачаються значні кошти, що потребують значних ресурсів, нажалі проблема ресурсного забезпечення такої важливої для суспільства діяльності в криміналістичній літературі не висвітлювалася.

У зв'язку з вищезазначеним, для вивчення та оптимізації цих напрямів діяльності (далі слідчої діяльності) важливе значення мають визначення та аналіз необхідних для досудового слідства ресурсів.

Аналіз практики протидії злочинності дає можливість перерахувати найбільш значимі види ресурсів слідчої діяльності. Зокрема, в найбільш загальному вигляді їх досить умовно можливо поділити на *матеріальні та не матеріальні*.

До матеріальних можливо віднести: фінансове забезпечення досудового слідства; наукове забезпечення практики протидії злочинності та іншим правопорушенням; технологічні ресурси (наявність комплексу методів, засобів та технологій, які дозволяють протистояти сучасним злочинам); забезпечення оснащеними приміщеннями іншими необхідними матеріальними засобами (бумага, бланки, наявність сучасного транспорту, новітніх комп'ютерів, фотовідеотехніки тощо); інформаційні ресурси (характер наявної інформації в криміналістичних та інших обліках правоохоронних органів, а також інші відомості, які можуть бути використані в слідчій діяльності, можливість їх поповнення та підвищення достовірності).

Не матеріальні ресурси - це якісно-кількісна характеристика слідчого підрозділу. Рівень не матеріального забезпечення визначає: кадровий стан (кваліфікаційний, демографічний склад працівників, їх здатність адаптуватися до протидії сучасним злочинам, які мають місце в даній місцевості); здатність протистояти протидії розслідуванню на різних рівнях суспільства; інноваційний потенціал слідчого підрозділу, його можливості протистояти новим способам, новим засобам здійснення злочинів; стан організації діяльності в слідчому підрозділі, управлінські ресурси, гнучкість управлінської системи, швидкість проходження управлінських впливів та інше); рівень іміджу, репутації правоохоронних органів у населення; стан організації взаємодії слідчих та інших посадових осіб, з населенням та ЗМІ; стан оперативно-розшукового забезпечення слідчої діяльності; рівень забезпечення спеціальними знаннями (спеціалісти, експерти).

Кожен із зазначених видів ресурсів може бути використаний як для вирішення так-

тичних так і для стратегічних завдань. Стратегічний характер ресурси набувають у тому випадку, якщо вони створюють сукупність можливостей досягнення не тільки по розслідуванню злочину, але і по іншим кримінальним справам, а також не тільки в поточних справах але і у майбутньому, для досягнення комплексу цілей не тільки окремого слідчого, а і всього слідчого підрозділу. Стратегічними ресурсами можливо вважати ті ресурси, стан та система яких у взаємодії відкриває перспективні можливості формування і досягнення системи цілей не тільки у поточних справах але і у перспективі, досягнення яких сприятиме вирішенню процесуальних завдань, при постійно змінних способах та засобах вчинення злочинів та протидії розслідуванню.

Ресурси не можливо імітувати, вони повинні бути в наявності. Надзвичайно важливо пам'ятати, що лише в результаті взаємодії всіх стратегічних ресурсів, що утворюють систему, досягається ефект надійності, цілісності, тобто отримуються нові властивості, якими кожен окремий вид ресурсів не володіє.

Кожний окремий ресурс не розкриється повністю поза взаємодією з іншими ресурсами: можливості, які притаманні комп'ютерній техніці, не можуть бути реалізовані без відповідної кваліфікації слідчих і т.п.. Значення стратегічних ресурсів полягає в тому, що вони закладають основи переваги слідчих перед криміналітетом. Ресурси формують стратегічний потенціал слідчого підрозділу.

Стратегічний потенціал -- це сукупність можливостей слідчого або слідчого підрозділу до ефективного виявлення, припинення, запобігання, розкриття та розслідування злочинів не тільки у поточній діяльності але і в майбутньому, це здатність до аналітичного аналізу не тільки на мікро але і на макро рівнях, які визначаються ресурсами, що знаходяться в його розпорядженні, а також здатністю протистояти негативному впливу зовнішнього середовища (криміналітету, корумпованим та іншим зв'язкам, діяльності захисників тощо), адаптуватися до змін у законі та іншого зовнішнього середовища.

Детальний аналіз стратегічних ресурсів та потенціалу досудового слідства не являється предметом нашого дослідження але і зазначене дозволяє стверджувати те, що без належних ресурсів не можлива ефективна діяльність слідчого, а сама проблема на стадії розробки і підлягає негайному дослідженню.